

דגי הים התיכון נלכדים בקצב מהיר מיכולת התרבותם

מחקר שהתפרסם בסוף השבוע האחרון משרטט תמונת מצב מדאיגה. בכל האזורים שנבדקו, היקף הדיג היה גבוה מהרף המוגדר כדיג בר קיימא

צפריר רינת 15.07.2014 16:50

אוכלוסיות של מיני דגים רבים ברחבי הים התיכון הולכות ומידלדלות בקצב מהיר בעקבות ההיקף הנרחב של פעילות הדיג. אם מגמה זו תימשך, היכולת של מינים אלו להתרבות תלך ותפחת, וכתוצאה מכך תפחת גם כמות הדגה המיועדת לצריכת תושבי האזור.

תמונת המצב עולה מניתוח מקיף של מצב הדגה בים התיכון, שהתפרסם בסוף השבוע האחרון בכתב העת CURRENT BIOLOGY. את הניתוח ערכו חוקרים מיוון, שבדקו נתוני דגה ב-42 מוקדים בים התיכון, של תשעה מיני דגים שונים, ובהם סרדינים, בקלה, אנשובי ומולית אדומה. המחקר מתייחס אמנם רק למדינות האיחוד האירופי הגובלות בים התיכון, אך כיוון שעקב גם אחר אזורים כמו יוון וקפריסין הנמצאים במזרח, ניתן ללמוד ממנו באופן כללי על מצב הדגה בים זה.

המחקר עוקב אחר מצב הדגים בשנים 1990–2010. הוא מלמד שבתקופה זו הלך היקף הדיג וגדל כל הזמן. ב-2010, בכל האזורים שנבדקו, היקף הדיג היה גבוה מהרף המוגדר כדיג בר קיימא - שמשמעותו לדוג מין מסוים של דג מבלי לפגוע ביכולת שלו להתרבות ולהתחדש. היקף הדיג הגבוה בלט בעיקר בקרב מיני בקלה, שנלכדו בשיעור של פי 8–11 מהרמה המתאימה לדיג בר קיימא. ממצא מדאיג נוסף מצביע על כך שדגים רבים נתפסו ברשתות הדייגים עוד לפני שהגיעו לבגרות מינית והספיקו להתרבות. משמעות הדבר היא שהדייגים מרוקנים את הים מדגים מבלי להשאיר בו דור המשך. גם במקרה הזה, הפגיעה הבולטת ביותר היתה בדגי בקלה, שרבים מהם נמצאו ברשתות כשהם צעירים בחצי שנה עד שנתיים מהגיל שבו הם מתחילים להתרבות.

"לא נשאר מקום לאופטימיות לגבי עתיד יבולי הדגה", ציינו החוקרים. לטענתם, ייתכן שמצב הדגה בים התיכון קשור בכך שהאיחוד האירופי השקיע תשומת לב רבה ומשאבים בניהול דיג בר קיימא בצפון האוקיינוס האטלנטי, מבלי להקדיש תשומת לב דומה לסוגיה גם באזור אגן הים התיכון. הפעילות באוקיינוס האטלנטי הוכיחה את עצמה כיעילה, ובחלק מהמקרים שיפרה את מצבם של מיני דגים בעלי חשיבות מסחרית.

לפי המחקר, כדי לשפר את מצב הדגה בים התיכון צריך להגביל את הדיג בחלק מהמוקדים בו בתקופות מסוימות לאורך השנה, וכן לפעול לכך שיילכדו פחות דגים צעירים. החוקרים מיוון מודים שמדובר באתגר מורכב, זאת מאחר שפעילות הדיג בים זה מתאפיינת בהפעלת ספינות דיג קטנות יחסית באתרים רבים, כך שגורמי האכיפה מתקשים לעקוב אחר פעילותן.

מצב הדגה בים התיכון מעסיק מאוד גם את ישראל. על פי סקרים שנערכו בשנים האחרונות, שלל הדיג במים הטריטוריאליים של ישראל פחת בשיעור של לפחות 25% בשלושת העשורים האחרונים, וכיום קשה לאתר בהם פרטים גדולים ממינים כמו לוקוס. ארגוני שמירת טבע דורשים ממשד החקלאות ופיתוח הכפר לצמצם את היקף פעילות ספינות המכמורת הפורסות רשתות דיג גדולות, וכן לאסור דיג באזורים מסוימים לזמנים מוגבלים.